

Om att träna hund – konfliktfritt

från "Charmören" – Flatcoated Retrieverklubbens rastidning - nr 2/2010

Blev tillfrågad av redaktionen att skriva något om en del i min träning. Det är som sagt bara en del av träningen och svårt att beskriva i enbart skrift, men jag ska ändå försöka förmedla några teorier som vuxit fram under årens lopp och som gör att jag numera **alltid tränar konfliktfritt**.

Konfliktfri träning" handlar framförallt om att hålla din retriever så fri som möjligt från konflikt mellan dess egenskaper/instinkter och egna will-to-please dvs viljan att vara till lags. Säg inte "fy" till en massa saker hunden gör eller är på väg att göra, utan tala istället om vad det är man vill att den ska göra. Om din hanhund är på väg att kissa för att den börjar mattas på ett sök, skrik inte ut nåt konstigt ljud (som många gör) utan säg istället "ut o sök" eftersom det är just det du vill att hunden ska göra.

Det talas hela tiden idag om ordet ledarskap. Som kursdeltagare vill man ha konkreta saker att göra inte få höra att ledarskapet är dåligt när man knappt vet vad ordet betyder. Många tror då och får ofta höra att ledarskap är att vara chef över hunden men i just apporteringssammanhang är det istället för att vara chef över din hund bättre att **vara en BRA chefsekreterare**. Hunden är experten på det den ska göra och vi ska se till att experten inte behöver lägga någon tid på något annat än det den är bäst på. Våra hundar har tyvärr mycket dåliga sekreterare med sig ute på prov och hunden är helt slutkörd av att hålla koll på båtar, skyttar, domaren, funktionärerna mm mm och dessutom en förare som hela tiden är på helspänn för att hålla hunden i fotposition, stampande i backen och klappande på låret. Hunden får inte instruktioner om vad den ska göra utan all energi läggs på att se till att hunden hålls i position. Både hund o förare lägger energin på helt fel saker. En god relation där hunden verkligen litar på sin förare bäddar för gott samarbete – INGET ANNAT.

Grundtanken

En **grundtanke** som vi ibland inte tänker på när vi tränar hund är att det faktiskt är ett intresse och en hobby och att **vi gör detta för att vi tycker det är kul**. Otaliga är de förare jag stöter på som inte har roligt längre – de bråkar med sina hundar, får utbrott och blir besvikna och ledsna om vartannat. Om träningen känns så då har vi ju tappat hela grundtanken....

Att träna utan konflikt är något som fungerar på alla hundar oavsett typ. Jag tycker det är kul med hundar av olika kaliber och det är inte alls min syn att bestämma sig för ett speciellt sätt att träna och sen placera om hunden som träningsmetoden inte passade på. Just nu har jag i huset hundar av totalt olika typ. En hund har en oerhörd arbetskapacitet och iver men så känslig att den obland inte ens tål en enkel verbal korrigerig för då kan den balla ur. Mitt lugn på träning är A och O och jag har lärt mig hur jag ska kunna korrigerig hunden genom att ge den chansen att "vara med mig" eller inte. Denna hund kräver en förare hela tiden och det är ingen lätt men ack så rolig hund att föra. Å andra sidan har jag en hund som är världens mest lättförda och som inte ens kräver nån direkt korrigerig – det räcker att man känner sig onöjd så vet hon. Det är absolut inte samma tryck i den hunden men alltid avslappnat att föra. Den konfliktfria träningen passar på båda typerna. Om min hund har en dålig skulle ha en dålig träningsdag dvs huvudet eller kroppen fullt av tex hormoner istället för will to please, får den gärna gå med på promenad och springa runt men det blir ingen träning den dagen. Den får en chans och om den inte "är med mig" så blir det ingen träning eller träning med annan hund istället. Mina hundar kan få en andra chans då tex första hunden är färdigtränad och om den inte är med då så är det bara att inse att det inte är en bra dag att träna på. Jag måste säga att **det inte händer ofta att de inte tar sin första chans och jag har aldrig en träning när jag är besviken, lessen eller arg.**

Min första retriever kom i hus för snart 15 år sedan och med henne begicks alla upptänkliga misstag man kan göra som entusiastisk nybörjare. Kvantitet utan någon som helst kvalitet på träning. Hon hade en otrolig arbetskapacitet och vi fick tillslut ett 1:a pris i Ekl. Det är rent ledsamt att höra folk uttala saker som: *"Ja men det är min första hund och den ska man ha som lärohund.... Nästa hund ska jag lyckas med"*. – visst lär man sig men man vill väl iaf komma framåt? Efter att själv ha haft denna otroliga arbetshund där vårt problem låg i att hon inte kunde gå ordentligt vid sidan, bestämde jag mig för att jag aldrig mer skulle utsätta mig för detta, och **det är just det man måste göra – bestämma sig** – och sen helt lugnt utstråla detta med hela kroppen. Idag går mina hundar jättfint vid sidan, och jag tror inte jag varit ute och tränat regelrätt fotgående en enda gång.

Det goa med hundar är att man aldrig behöver säga att det är för sent – man kan ändra vad som helst när som helst bara man bestämmer sig och slutar med en massa ursäkter för än det ena än det andra.

Hur tanken kom till

Den konfliktfria träningen började en dag för några år sedan när jag hade lagt ut vattendirigeringsrapporter till mina hundar och innan jag var tillbaka så rådde mer eller mindre anarki i gruppen och de betedde sig som galningar allihop. Jag blev så himla arg och besviken på dom att jag inte sa ett enda ljud utan bara gick runt och plockade hem alla rapporter och gick till bilen. Då jag tittade bakom mig såg jag 3 molokna hundar smyga några meter bakom mig. Jag satte mig i bilen och startade och 3 molokna hundar såg nu väldigt förvånade ut. Jag körde några meter, stannade bilen och gick bak för att öppna bakluckan. De vid detta laget smått "ska-hon-åka-utan-oss-rädda" hundarna hoppade snabbt in i bilen och vi åkte mot hemmet. Jag hade under hela tiden inte sagt ett

enda ord till dom....

Jag fick massor av saker gjorda hemma den dagen och bestämde mig för att from nu ska jag **aldrig träna en hund som inte "är med mig"**.

Vad är konflikt?

Konflikt är ett ord som folk ofta reagerar negativt på. **Konflikt är inte mer för mig än att man inte är helt i synk med hunden, något man måste vara för att lösa saker tillsammans** och det är alltid **hunden som är mer i konflikt än vad vi är och därför har många förare svårt att ta till sig ordet**. Ibland ser jag på förare att dom tänker: "Skulle JAG vara i konflikt med hunden eller hunden med MIG? Jag älskar ju hunden! Älskar den inte mig?" **Konflikten i sig är alltså hundens egna konflikt med sig själv - sina instinkter och sin will-to-please.**

Om jag har korrigerat hunden med om än så lite som att jag tex sagt ett "nej", så är vi i konflikt. Jag är helt lugn men hunden har fått en korrigerig och en retriever med inbyggd "will to please" vill inget annat än att vara till lags. Hundar som har en konflikt med sig i huvudet kanske tom springer över apporter för att den tänker för mycket på att föraren är onöjd, än vad den ska göra, och då blir föraren ännu argare.

Att våra retrievers skulle vara utrustade med mer eller mindre will-to-please tror jag inte på. **Alla retrievers är utrustade med will-to-please men dom har olika stora instinkter och egenskaperna är mer eller mindre.** Om man betraktar will-to-please som en liten figur som sitter på ena axeln och egenskaper/instinkter som en figur på andra axeln så ska man se till att dessa två pratar så lite som möjligt med varandra. En hund som inte vill ta upp ett vilt har en stor konversation pågående i skallen där will-to-please säger "du vet ju att din förare vill att du ska ta upp viltet" och instinkten säger "jag vet, men det känns konstigt att ta upp detta som luktar eller jag inte är van vid". Här är instinkten inte tillräckligt stor medan hunden som tar en s.k "nej-apport" också har en pågående konversation i skallen men här är egenskapen så stor att den talar om för will-to-please att "jag vet att jag inte får ta den men jag bara måste". **Will-to-please är alltså konstant medan instinkter/egenskaper varierar.**

Jag brukar säga att när man säger "nej" eller skriker på sin hund så stänger den locket uppe på huvudet och man får ingen kontakt med det som är innanför locket. Ett lugnt "bra" öppnar snabbt locket så att man får kontakt med hjärnan igen.

Hur gör man?

Det som ofta fattas hundar är stadga. **Stadga missuppfattas ofta för att vara "sitt i skott o kast"** men stadga är hur de uppför sig under hela tiden, i förflyttningar mm. Otalet förare går ut och tränar hundar på att sitta genom att tjata "stanna, stanna, stanna", vilket bara triggar dom och dessutom sätter man sig i en konfliktsituation med en hund som man ska bestämma över med ett kommando och hunden inget annat vill än att sticka iväg – Istället kan man sätta ner hunden och berömma det den gör genom att säga "bra stanna" då sätter man sig inte i situationen och triggar inte hunden. Om hunden går dåligt fot så går man ut och tränar regelrätt fotgående och förarna tjatar om "fot" och "bra" och "nej" hela tiden istället för att **hunden ska ha en naturlig följsamhet och hålla koll på sin förare.** Hundarna ska hålla koll på mig och jag kan ha koll på annat. De följer mig utan att jag behöver

säga fot och de stannar då jag stannar. Ifall jag ska lämna hunden på plats och gå iväg så får jag säga till annars följer de mig utan kommando. **De talar om att de är "med mig" genom att trycka sig lite lätt mot min vänstersida så jag vet att de är där och är beredda att "vara med mig".**

Träna naturlig följsamhet genom – ett litet lätt ryck i kopplet så du får med hunden och om den tittar på dig eller följer naturligt så beröm den lugnt. Inga nej, inga översvallande braaaaa och inga upprepade fotkommandon. Då du stannar och hunden stannar bredvid, berömmar du genom att trycka hundens huvud mot ditt lår då du berömmar med ett lugnt bra och samtidigt drar handen i mungipan på hundens vänsterisida/utsida. Obs. nosningar i backen renderar samma lilla koppelkorrigerings för det är ren nonchalans mot dig att gå o nosa i backen och det är inte ok bara för att den håller sig vid sidan. **Ta bort ögonkontakten med hunden** – du ska kunna se var du går och ha koll på vad som händer, inte gå och stirra på hunden. **Kopplet ska vara löst** hängande vilket många har svårt för – **vänsterhanden arbetar bara ibland och håller inte i kopplet.** Att stanna när du stannar betyder inte att den ska framför dig utan vid din sida. Använd din vänsterhand och se till genom att hålla handen framför kopplet att hunden aldrig kommer framför dig i stannandet. Jag ser väldigt ofta människor som låter hundar göra saker för att sen korrigerar – DU ska se till att din hund gör som du vill inte vänta på vad den själv gör. Stanna inte som om någon gett dig en stöt – ge hunden en chans att stanna då du stannar. Ja, ja jag vet att ni alla varit på kurs där kursledaren talat om att ni måste berömma hunden men då tränade ni förmodligen något helt annat än naturlig följsamhet och ni har plötsligt lärt er att höras som en symaskin på en kinesisk klädfabrik och hunden tvingas att stänga öronen för att orka göra något. Det tjasas och utstöts diverse ljud hela tiden på folk som ska ha sin hund att gå vid sidan i 10m och tro mig – jag har varit en av dom. ☺ Appellplanens lydnadsfotträning är inte alls samma sak. Då är det jag som håller koll på hunden på ett annat sätt, jag är ute efter korrekt position och använder kroppen, rösten, godis mm för att få med mig hunden. Då det gäller naturlig följsamhet är det hunden som ska hålla koll på mig och följa mig och det enda som hörs är ett lugnt, tyst och behagligt bra när hunden gör som man vill. Denna naturliga följsamhet gör att man också får en bra stadga på hunden dvs den stadga som oftast falerar för många på prov i bl.a förflyttningar. Om man betänker det faktum att **pip och gnäll ligger under egenskapen stadga** som bedöms på våra b-prov, så kan ni nästan räkna ut vad som ska tränas för att hunden ska bli så tyst som möjligt.

Hundarna som lärt sig att först vara naturligt följsamma får gärna **ha en apport i munnen och jag berömmar när dom är nära mig. Jag lär in loss och apport dvs grip/bär.** Där det brister hos de flesta är att hundar utan följsamhet ändå får slängda apportioner som de inte kommer in med och då börjar man ropa och locka med godisar. Man berömmar också hunden under hela färden och när de väl kommer in släpper de apporten för att ta godiset eller så snor föraren deras apport direkt och berömmet slutar. Det är ju inte när de springer runt med en apport ute i terrängen de är duktiga. **Det är när hunden har apporten hos mig som den är duktig och då får de ju både beröm, vara hos sin förare och ha apporten – det bästa av alla världar.** När hunden som är tränad på detta sätt sen hittar en apport så springer den direkt in för att vara nära mig med apporten – där den är duktig alltså.

Ang. hundar och gnäll

Som jag nämnde ovan så ligger **pip och gnäll under egenskapen stadga**. Om man har dålig stadga och dessutom **gap och skrik och/eller hårda korrigeringar i gruppträning så kan flertalet hundar bli pipiga** av just den anledningen. **Om någon korrigerar eller gapar över sin hund brukar jag vända mig till min hund och berömma den och säga – det gäller inte dig, du är duktig**. En parkamrat på prov kan förstöra för dig och din hund genom att din hund har alla parkamratens korrigeringar över sig när den ska ut.

Jag utsätter inte en hund för gruppträningar mer än nödvändigt. **Oftast är det VÅRT sociala behov som gör att vi utsätter unga hundar för gruppträning**. Om en hund aldrig har gnällt varför skulle den börja på ett prov? Att gå ut i grupp och träna passivitet är som att svära i kyrkan för mig. Jag har haft turen att nästan bara ha hundar från linjer som är oerhört tysta. En retriever kan vara bra på att hämta apportter och så kan det vara en bra retriever – det är 2 helt olika saker. Att säga att en hund är duktig när den har en massa ljud i passivitet är ju helt fel – **tyvärr är en hund med ljud oduglig som provhund hur bra den än är på att hämta apportter**.

Det finns dock **hundar som gnäller för att dom får** – dvs ingen säger till dom att det inte är ok utan man går bara o sätter sig passiv och låter den "gnälla av sig" – dvs upprepar denna olat om och om igen. Upprepning är ju det bästa man kan göra om man vill att något ska bli befast....**eller så korrigerar man otaliga gånger utan att ge nåt alternativ** och tränar så att säga i konflikt.

Jag tror inte att hundar lär sig på det man säger nej åt, om man enbart säger nej – dvs enbart visar det "svarta" alternativet och sätter sig i konflikt med hunden. Om man däremot säger nej och sen direkt den bryter, talar om att detta var bra genom ett lugnt "bra", har man visat vilket "vitt" alternativ som man erbjuder. **Om man korrigerar ska man erbjuda ett annat alternativ** - Ett nej måste alltid följas av ett bra. Jag kritiserar inte "långsamma" alternativ till inläring dvs "gör-så-här-i-6 månader", men det är inget för mig som är en otålig människa - jag vill se resultat direkt. Jag talar om ifall hunden inte gör som jag vill och visar direkt ett annat alternativ och det funkar för mig. Jag har haft hela dagars träning med hundar som ska vara sk gnällhundar men efter att vi tränat i grupp en hel dag så är förarna förvånade över att deras hund inte sagt ett ljud under hela dagen och det är just för att det varit lugnt i gruppen.

Piss-hanar , Prinsessor på ärten, manligt och kvinnligt

Många **hanar** blir ofta **missuppfattade som stora o brötiga individer som det gäller att ta tag i rejält**, när de egentligen är små pojkar i en stor kropp. De som haft med män att göra vet att det minsta de vill ha är konflikt - detsamma gäller också oftast på en hanhund ;-). De håller på att dööö av förtvivlan om deras förare blir arg. Det är många hanhundar som också pinkar av just den anledningen samt direkt en konflikt uppstår dvs om föraren säger ett "nej" alltså inte för att dom är dumma eller pinkar revir. Tänk er själva att ha en kran under magen som man bara kan öppna och pinka bort alla obehag av alla sorter ☺ vem skulle inte använt sig av den? Tränar du konfliktfritt behöver kranen inte öppnas mer än när blåsan är full. Tikar missuppfattas dock många gånger åt andra hållet – den lilla prinsessan.... **Prinsessan kan ofta ha både en och två rävar bakom öronen och låtsas bli helt förstörd om man säger till den**. Titta på tex öronen direkt efter en korrigering till en sån hund, den har oftast inte tagit åt sig ett dugg. Som vanligt finns det naturligtvis ingen regel utan undantag . En

kvinnlig förare passar ofta bra ihop med hanhundar eftersom vi är vana vid att "umgås" med män och själv tycker jag i regel att hanar (och män för den delen) är rakare och lättare att ha att göra med. Tvärtom är också män vana vid att "dras" med oss fruntimmer som säger en sak och menar en annan - men det ska dom veta. Dessutom tror dom att vi kommit överens om något men vi ser alltid till att lösa det hela på vårt eget sätt vad som än överenskommits – finns vissa likheter med tikar kanske? ☺

Vi som tränare/ förare och korrigerar

När vi tränar hund står vi oftast och skriker och gapar från en utgångsplats, precis som om vi var fastcementade. Hundarna lär sig snart att vi står där vi står. Kruxet är att då en skrikande människa bestämmer sig för att ge sig ut för att korrigera sin hund är den oftast så uppretad att det blir en hårdare korrigerande än vad som behövdes. Om man dessutom efter denna korrigerande, med småirriterad eller tom arg röst, begär att hunden ska åtlyda nåt så är man mer än i konflikt med hunden och hundarna har denna konflikt med sig i huvudet, som jag beskrev ovan, så att den kanske tom springer över apporter för att den tänker mer på att föraren är arg än vad den ska göra, och då blir man ännu argare. **Då hunden inte åtlyder direkt så förflytta dig direkt ut istället.** Då vet hunden att du alltid kommer. Stå inte och vänta på ett tecken att hunden kaaanske kommer att lyda snart.... DIREKT ut med en min och ett sinne som en smiley med ett rakt streck till mun dvs varken arg eller sur. Sätt hunden ner på stället och var tydlig men inte arg – många hundar räcker att man tittar i ögonen och andra kan man ta i läpparna/kinderna men glöm inte att avbryta korrigeranden i tid dvs håll inte på att tjata om hur dum den varit, i evigheter. **Evigheter = längre än 5 sek.** Detta gäller även för beröm – håller du på längre än 5 sek med berömmet är det för länge och då "tappar" du oftast hunden. **Även om det inte är en hård korrigerande så är du nu i konflikt med hunden även om inte du tycker det – hunden vet ju att du inte är nöjd. Gå tillbaka till ditt utgångsställe och börja med att berömma hunden för att lösa konflikten och "öppna locket" och sen ger du ditt kommando eller tecken**

Övningar eller att ha ett "tänk"

En väldigt vanlig företeelse är att många går kurs efter kurs och tar in allt som övningar och går sen hem och **tränar i övningar.** Om man inte har förstått vad den sk övningen går ut på så kommer slutresultatet inte heller att bli det önskade. **Det viktigaste när du är på kurs är att fråga VARFÖR?** Du har betalt och kursledaren måste kunna förklara så att du har förstått orsaken till si eller så. Kan du inte förstå eller lika viktigt, om du inte köper förklaringen – gör inte övningen. Hundar lär sig övningar väldigt fort och då börjar dom göra en massa annat för att det är tråkig träning – överraska din hund! När den tror att nåt ska hända – se till att göra något annat, då får du hundens uppmärksamhet och den tycker du är en häftig förare. Retrieverträningen kan INTE läras in i moment eller i övningar. Då får man sk "Moment- eller WT-hundar" dvs hundar som kan göra en sak och inte mer för den håller inte ihop. **Sluta träna i övningar eller moment!!** När man tom hör att passivitet övas som ett moment så blir man förskräckt. **Du måste få in ett "tänk" och när du fått in tänket så kommer du själv att kunna lägga upp vilka övningar som helst.**

Ett litet PS:

"Den nya sortens träning" där hundarna själva ska komma på vad dom ska göra och hela tiden "bjuda på olika beteenden" och man ska vänta ut ett beteende är ingenting jag själv kan rekommendera. **Det är en mycket stressande inläring och vi vill ju undvika stress.** Om detta vore en bra pedagogik så borde den ju genomföras även i våra skolor. Om läraren vill att barnen i skolan ska sitta ner i bänken

så står den ju inte helt tyst och väntar på att barnen rullar runt på golvet, står på bänken eller springer ett varv runt i klassrummet för att tillslut komma på att den ska sitta ner.... Hur ska barnen veta vad läraren vill om den inte talar om det utan står helt tyst och väntar. Det är inte heller så att man får snabb belöning för minsta lilla eftersom man måste lära sig att göra mer än bara en liten sak som att plocka fram pennan innan man som elev får springa ut på rast. Eftersom jag anser att all pedagogik är samma för både djur och människor så anser jag att detta sätt att träna på **skapar en stress och otåliga hundar** som bara ska ha belöning för minsta lilla. Visst kanske detta funkar om man ska göra saker som bara är ett visst moment men som sagt – **retrieverträningen består INTE av moment....** Man ser detta väldigt tydligt på tex brukslydnadsträningen då en retriever inte ens kan hålla en apportbock i munnen eftersom den ska ha belöning så snabbt att ett sånt här moment tar lång tid att lära in på en retriever som ska vara en specialist.... **En hund som är tränad på detta sätt "bjuder på beteenden" hela tiden och är hela tiden på hjälpänn och i stress.** Gud förbjude att min hund börjar bjuda på beteenden när den ska apportera – jag vill att den ska koncentrera sig på det den ska göra. En hund som är avslappnad och sen får klara instruktioner om vad den ska göra kan koncentrera hela sin kraft på att göra precis det den ska göra och inget annat.

Lätt som en plätt

- 1.Träna naturlig följsamhet!
- 2.Träna grip (apport) och loss genom grundövning!
- 3.Se till att hunden alltid väljer att vara nära dig när den har en apport i munnen innan du börjar slänga apporterna till den.
4. Se till att ha en bra grundapportering dvs ut, greppa, in, lämna av - innan du går vidare med dirigeringar mm.
5. Träna konfliktfritt dvs lös alla konflikter direkt och glöm inte att ge ett "vitt alternativ" och träna bara med en hund som vill träna med dig den dagen!
6. Gör inget du inte förstår och köper konsekvensen av
7. Glöm inte att vara en bra chefssekreterare – du planerar och hunden utför, säker på att allt är i sin ordning och att den inte behöver kolla allt själv.
8. Ha kul – du har skaffat hund för att ha roligt!

Hundar är enkla varelser utan någon som helst komplicerad utbildning och hundträning behövs heller ingen ingenjörsutbildning för. Om man skalar av alla konstiga teorier om ditten och datten så är det ganska enkel matematik. Ska du tänka någonting, tänk så här: **Hur reagerar hunden på det jag gör eller säger och vad blir konsekvensen av det?**

Jag avslutar med ett citat från Albert Einstein: *"Det krävs ett helt nytt sätt att tänka för att lösa de problem vi skapat med det gamla sättet att tänka"* / Karin Friberg, Gilliam Retireverträning